

BRANCHEVEJLEDNING

MILJØTILSYN OG DOKUMENTATION HERFOR

9. September 2026

Jens A. Bischoff - COWI, Jette Kjøge Olsen - Rambøll og Jette Karstoft - NIRAS

Foreningen af
Rådgivende Ingeniører
FRI

Hvorfor er vi her – på vegne af FRI?

Vi er en del af en arbejdsgruppe under FRI, der målrettet har haft fokus på jordhåndtering siden det store mediefokus startede i maj 2024

Foreningen af
Rådgivende Ingeniører
FRI

14. august 2025
DOKNR-8-760
E-mail: ura@frinet.dk
Side 1 af 5

BRANCHEVEJLEDNING FOR JORDHÅNTERING - Jordhåndtering i forbindelse med miljøtilsyn

COWI

Jens A. Bischoff

RAMBOLL

Jette Kjøge Olsen

WSP

Sandra Roost

NIRAS

Jette Karstoft

DGE

Tenna Olsson

Formål og ansvar

Branchevejledningen er dateret d. 14. august 2025. Har været i høring hos udvalgte kommuner og Danske regioner

FRI's mål

- Tydeliggøre fagligt ansvar
- Tydeliggør Rådgivers rolle ved miljøtilsyn
- Forbedre kvalitetskontrollen og en ensartet ydelse for miljøtilsyn
- Sikre at bygherre og myndigheder er bekendt med det aftalte

Rådgiverens rolle

- Stå inde for fagligt ansvar
- Minimere risiko ved jordhåndtering og jordflytning

Hvorfor gør vi dette?

- Fordi vi ikke altid:
 - Er tydelige med hvad bygherre og myndigheder kan forvente i relation til tilsyn
 - Uklarheder omkring hvornår vi er på tilsyn
 - Uklarheder omkring ansvar
 - Gør det ens på tværs af rådgivere / landsdele (her kan der også opstå tvivl)

Link til Branchevejledningen: [branchevejledning-for-jordhaandtering-jordhaandtering-i-forbindelse-med-miljoetilsyn.pdf](#)

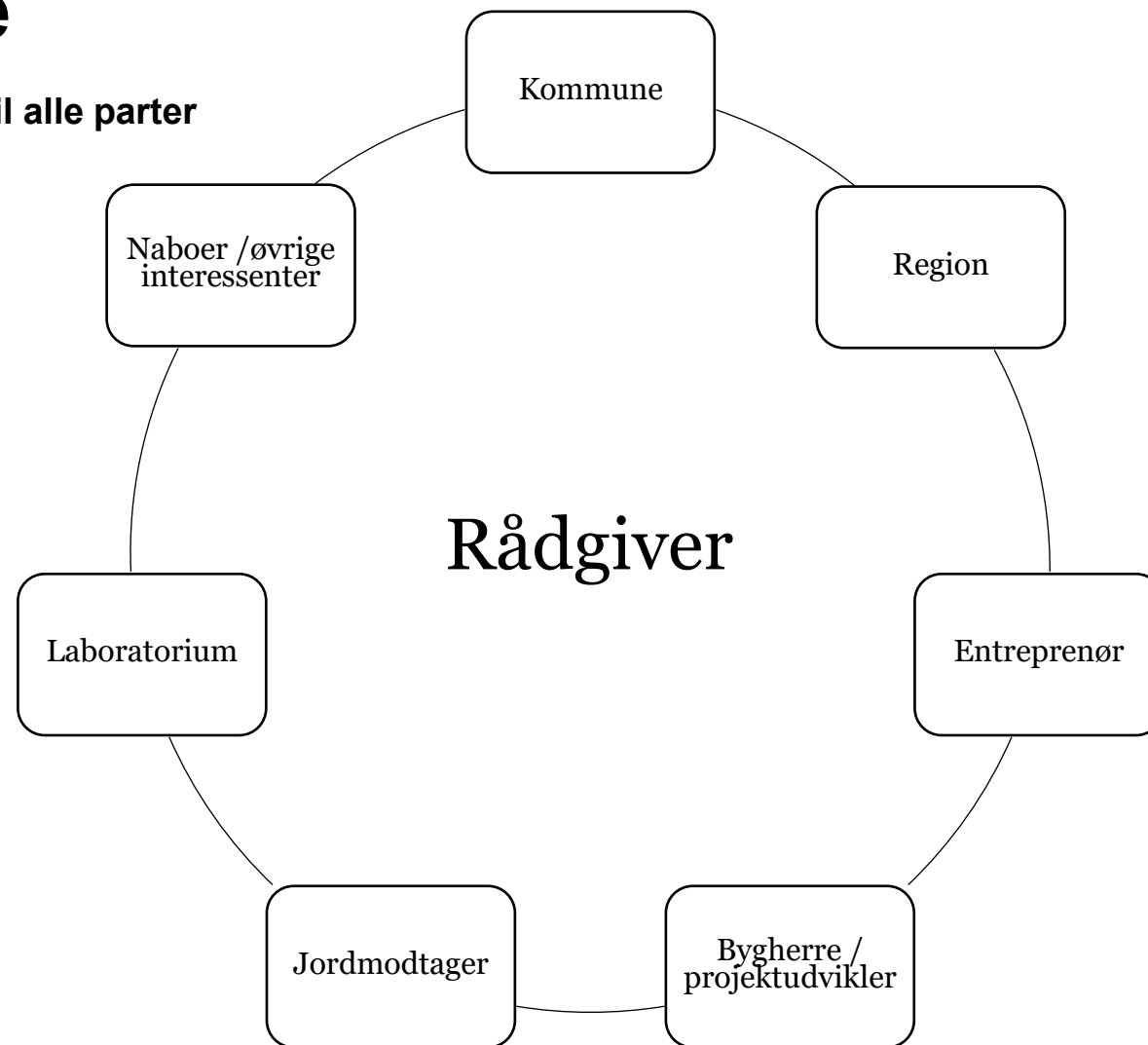
Rådgivers rolle

Ofte lige i midten med kontakten til alle parter

Vi oplever:

Kommuner foretrækker at rådgiver står for det hele.

Men hvor går grænsen i forhold til ansvaret.

Branchevejledning

Indeholder:

- Formål
 - Tilsynsplan for miljøtilsyn
 - Tilsynsnotat for miljøtilsyn
 - Dokumentationsrapport
- Nyt!
- Gamle ”dyder”

Hvem henvender den sig til:

- Rådgivere

Henvender sig ikke direkte til entreprenører, bygherrer, myndigheder men den vil beskrive tilsyn med jordhåndtering, så indirekte kan entreprenør, myndighed og bygherre se hvad de kan forvente.

Kravene indarbejdes i Rådgivers kvalitetssikringsprocedurer

Har været afprøvet i branchen

Høringsparter:

- Alle FRI-virksomheder
- Danske Regioner
- Roskilde Kommune
- Hørsholm Kommune
- Århus Kommune
- FRI's jurister (herunder medlemsvirksomhederne)

God opbakning fra alle parter – stor interesse i at byde ind.

Tilsynsplan for miljøtilsyn

Tilsynsplanen for miljøtilsyn udarbejdes på baggrund af en jordhåndteringsplan og introduceres til alle relevante projektmedarbejdere, inklusive Rådgivers tilsynsførende.

Tilsynsplanen skal indeholde beskrivelse af vilkår fra eventuelle tilladelser (§8, §19 eller andre vilkår stillet i forbindelse med jordhåndteringsplanen)

Skal altid udarbejde i henhold til gældende miljølovgivning

Tilsynsplanen skal altid være kvalitetssikret og efterfølgende godkendt af bygherre og myndighed

Indhold i tilsynsplan for miljøtilsyn

Tilsynsplanen skal indeholde følgende i forhold til aftaler og afvigelser:

- Beskrivelse af, hvad **tilsynet omfatter**, samt hvornår Rådgiver fører tilsyn med ren jord, lettere forurenet jord, forurenet jord.
- Aftale om, at der udarbejdes **tilsynsnotat** ved hvert tilsyn. Det bør fremgå, hvorvidt der aftales fuldtids eller deltids tilsyn, herunder i forbindelse med hvilke aktiviteter (fx gravearbejde i ren jord og forurenet jord)
- Beskrivelse af alle **vilkår** i en eventuel §8/§19/§33-tilladelse eller andre vilkår, stillet i forbindelse med en jordhåndteringsplan ved det planlagte arbejde, samt angivelse af hvorledes dette dokumenteres. Dette udarbejdes af Rådgiver.
- En beskrivelse af **planlagt prøvetagning**, herunder bund- og kantprøver, opklassificering af felter mm.
- Beskrivelse af, hvorledes **afvigelser** håndteres i forbindelse med tilsynsarbejdet. Blandt andet beskrives, hvornår en afvigelse skal håndteres straks eller omvendt kan vente, samt hvordan afvigelserne dokumenteres. Derudover skal det fremgå, hvem der evt. skal orienteres og/eller godkende ved afvigelser og hvilke typer, det vil være. Dette på baggrund af en vurdering af forholdets væsentlighed.
- Beskrivelse af **kommunikation** med bygherre, entreprenør og andre relevante parter og myndigheder, så det er entydigt angivet, hvem der skal kontaktes ved spørgsmål og akut opstået behov samt hvornår og hvordan. Rådgiver udpeger 1-2 kontaktpersoner, som vil være ansvarlige for kommunikationen.

Tilsynsplanen skal indeholde følgende i forhold til dokumentation:

- Beskrivelse af Rådgivers **miljøtilsyn** i henhold til gældende miljølovgivning, i relation til at jordhåndtering, overholdes (fx oplag af jorden i miler, krav til prøveantal mm.).
- Beskrivelse af **ansvar for** jordhåndtering og tilsynets opgaver, således at Rådgiver er bekendt med alle oplysninger om ansvar for jord og udbudsansvar. Endvidere beskrives ansvar i forbindelse med tilsynet, herunder eventuel **supplerende prøvetagning**, anmeldeansvar ved jordflytninger, ansvar for dokumentation af markeringsnet, udlægning af ren jord mm.
- Aftaler med bygherre eller entreprenør, hvorvidt disse ønsker løbende, successiv, eller periodevis **afrapportering** (f.eks. ved større projekter, faseopdelte projekter eller projekter over en længere årrække). Rådgiver kan ligeledes selv beslutte at foretage periodevis afrapportering for at sikre rette dokumentation og kvalitet, hvilket vil fremgå af tilsynsplanen.
- En klar beskrivelse af hvilke **dokumenter**, det aftales, at entreprenøren leverer til tilsynet. Derudover, hvorledes Rådgiver holdes orienteret om de aktiviteter, som de ikke varetager, men som kan være vilkår i evt. §8/§19/§33 tilladelse eller andet.
- Beskrivelse af, hvorvidt Rådgiver eller bygherre/entreprenør ønsker **supplerende prøvetagning/dokumentation** i forhold til det planlagte.

Tilsynsnotat for miljøtilsyn

Baggrunden for tilsynsnotatet skal fremgå af tilsynsplanen.

Opbygning og anvendelse af tilsynsnotatet introduceres til Rådgivers tilsynsmedarbejder inden opstart af arbejdet

Tilsynsnotatet skal normalt indeholde følgende:

- Vejret: Vindretning, sol, regn osv.
- Tidspunkter for tilsynets ankomst og afgang på byggepladsen.
- Udført jordarbejde i relation til jordhåndteringsplan siden sidste tilsynsbesøg.
- Noter om, hvorvidt eventuelle kant- og/eller bundprøver fra tidligere tilsyn er afgravet, eller andet konstateret forurening samt fotoregistrering.
- Antal bortkørte læs under tilsynet, og hvor den opgravede jord er anvist til.
- Oversigt over felter i det afgravede område: type af forurening, geologisk jordtype, affald og fremmedlegemer.
- Skitse af gravning/arbejde og fotos, foretaget under tilsynsbesøget.
- Noter om den eventuelle udførte prøvetagning i forbindelse med tilsynet.
- Noter om, hvorvidt prøvetagningssteder er indmålt af tilsynet.
- Visuelle indtryk af jorden, fotoregistreres af tilsynet.
- Fotobilag med beskrives og dokumenteres med tekst.
- Afvigelsesafsnit: Hvad er ikke gået som forventet, eller er der projektændringer i forløbet, som skal noteres, herunder hvilke afvigelser/ændringer, der har været i henhold til tilsynsplanen samt evt. observerede ændringer mellem Rådgivers tilsyn.
- Beskrivelse af kommunikation og aftaler, indgået under tilsynet i relation til jordhåndteringen samt, hvem disse er indgået med og om evt. ændringer/aftaler har krævet godkendelse eller orientering..

Dokumentationsrapport

Dokumentationsrapporten beskriver det arbejde, som Rådgiver har haft ansvar for ifølge tilsynsplanen.

- Dokumentationsrapporten beskriver den del af arbejdet, som Rådgiver har haft ansvar for og som er beskrevet jf. tilsynsplanen.
- Såfremt Rådgiver udarbejder andre afsnit, angives hvad Rådgiver har haft ansvar for, og hvad der er udarbejdet på baggrund af fremsendte oplysninger. Dette opdeles evt. i egne og ikke-egne afsnit. (hvilke vilkår "ejer" rådgiver)
- Udgangspunktet for dokumentationsrapporten vil være de udfyldte tilsynsnotater samt indhentet dokumentation fra Rådgivers projektleder.
- Rapporten skal dokumentere, at vilkår i en tilladelse i forbindelse med §8, §19 eller §33 er opfyldt samt evt. anden dokumentation jf. tilsynsplanen. Som udgangspunkt kan dokumentationsrapporten bygges op om vilkårene i evt. §8/§19/§33 således, at tydeligt fremgår, hvorledes vilkårene er opfyldt.
- Afvigelse og anden kommunikation, som ikke var forudset inden opstart, vil blive beskrevet i et særskilt afsnit, hvor årsag, håndtering og dokumentation samt evt, kommunikation herom og godkendelse/orientering, vil fremgå. Dette kan bl.a. være:
 - Beskrivelse af, hvorfor mængder ikke passer.
 - Beskrivelse af, hvilke prøver, der ikke er udtaget som planlagt.
 - Redegørelse såfremt Rådgiver ikke har været på tilsyn som planlagt.
 - Redegørelse såfremt jord ikke er bortskaffet til anmeldte modtagere som forventet.

Dokumentationsrapporten skal altid være kvalitetssikret og godkendt i henhold til Rådgivers procedurer på området.

Hvad ønsker FRI?

- FRI ønsker derfor et **fælles regelsæt/lovgivning** for, hvordan jord fra bygge- og anlægsarbejder håndteres i fremtiden. Det skal sikres, at vi som **branche kan stå inde for**, at jord flyttes forsvarligt med så lille risiko for det omkringliggende miljø og grundvand.
- Dette kan bl.a. ske ved at myndighederne, opdaterer både lovgrundlag og vejledninger vedr. jordhåndtering
- FRI vil derfor arbejde for, at der udarbejdes fælles regler m.m., der sikrer, at der stilles **ensartede krav i udbud**, så det ikke bliver et konkurrenceparameter ved offentlige og private udbud.
- FRI ønsker derfor at skabe et **forum**, hvor vi kan drøfte jordhåndtering på tværs af branchen. Det bør ske gennem erfaringsudveksling mellem entreprenører, Miljøstyrelsen, advokater, bygherrer, jordmodtagere, kommuner, regioner og rådgivere, så vi får viden fra alle aktører, og sammen kan bygge et fælles grundlag for, hvordan vi bedst håndterer jord, som kan danne grundlag for fælles regelsæt og eventuel lovgivning på området

Hvad kunne dialogen handle om?

- Standardisering af jordklassificering/kategorier for jord i henhold til Jordflytningsbekendtgørelsen: Forskellig praksis i kommuner. Klasse 0-4 -Jordplan Sjælland” og ”Kategori 1-2 og uden for kategori i Jordflytningsbekendtgørelsen
- Retningslinjer for dokumentationsprøver: Ensartethed
- Krav til jordhåndtering uden §8 eller §19-tilladelse: Mulighed for krav uden vilkår. Fx at det er beskrevet i godkendt tilsynsplan
- Sikring mod snyd med jordprøver: Hvordan kan vi undgå genbrug af prøver?
- Kommunernes pligt- og anvisningsret bibeholdes: for at sikre, at kommunerne kan anvise hvor jord flyttes hen, så jord ikke lander uhensigtsmæssige steder
- Registrering af al jordflytning også det der ikke skal anmeldes i dag
- Fokus på færdigmelding af jordmængder
- Genanvendelse af jord: Kompliceret i forhold til lovgivning – der skal være fokus på bæredygtighed og hvordan jord er en ressource
- Sikkerhedsstillelse ved jordbehandlingsanlæg: Krav om sikkerhed.
- Strategi for håndtering af jord i kommuner: Kommunerne har krav om udarbejdelse af planer for affaldshåndtering men ikke jord.
- Problemer ved bortskaffelse af forurenet jord: Profitskabende og manglende uvildighed

Opsummering

Vigtigste ting at tage med 👍 .

- **Tilsynsplan** for miljøtilsyn ✓
- **Tilsynsnotat** for miljøtilsyn ✓
- **Dokumentationsrapport** ✓

Og dertil

- Tydelig og objektiv beskrivelse/håndtering af **afvigelser** ✓

Refleksioner?

Hvordan kan Branchevejledningen implementeres hos jer?

Hvilke udfordringer ser I?

Er der noget I savner i Branchevejledningen?

**FRI'S MANGE PROAKTIVE TILTAG GENNEM DET
SENESTE ÅRS TID PÅ JORDHÅNDTERINGSOMRÅDET.**

Foreningen af
Rådgivende Ingeniører
FRI

Hvad skete der så?

Bl.a. på baggrund af to store møder i 2025

Branchemøde for Jordhåndtering –FRI
November 2025

Mere end 100 deltagere

Jordhåndtering Anno 2026 - ATV
Januar 2026

Mere end 100 deltagere

Recap

FRI's Branchemøde

- Prøvetagning gør vi det ens
- Ansvar i forbindelse med jordflytning
- Alternativ tilgang til jordhåndtering
- Fælles regelsæt /Kriterier

ATV – Jordhåndtering Anno 2026

- Nyeste data om jordstrømme i Danmark
- Status på tiltag der kan styrke kontrol med jordflytninger
- It-løsninger som kan understøtte øget datakvalitet og sårbarhed i håndteringen af jord
- Et analyselaboratories anbefalinger og erfaringer med at undgå snyd med analyser
- Hvornår er rådgiveransvaret i spil
- Udfordringer og løsningsmuligheder ved håndtering af PFAS-forurenet jord
- Klassificering af jord som affald, biprodukter og affaldsfasens ophør
- Rammer for genanvendelse af jord fra ledningsarbejder og ved terrænreguleringer på åbent land
- Nye domme og afgørelser om hvornår en terrænregulering er en landbrugsmæssig nødvendig forbedring for dyrkningen

Hvad skete der så???

Miljø- og
Ligestillingsministeriet

Ny politisk aftale styrker kontrol med forurennet jord

Regeringen og et samlet Folketing er klar med en ny politisk aftale med 15 initiativer, der skærper kontrollen, styrker sporbarheden og indfører hårdere straffe mod ulovlig håndtering af jord og byggeaffald.

28. Januar 2026

En meget bred aftale 👍

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Alternativet om:

Handlingsplan for håndtering af jordflytning og bygge- og anlægsaffald

28. januar 2026

15 gode initiativer

Øget sporbarhed

1. Fælles IT-løsning
2. Vurdering af krav om anmeldelse af al jord

Skærpet kontrol og ensartet praksis

3. Rammer for anvendelsen af jord - forskningsprojekt om påvirkningen fra jord udlagt på sårbare grundvandsdannende områder
4. Regelændringer
5. Skærpede krav til prøvetagere
6. Øget vejledningsindsats
7. Øget myndighedssamarbejde
8. Import af forurenede jord
9. Selektiv nedrivning (bygge- og anlægsaffald)
10. Styrket affaldstilsyn (bygge- og anlægsaffald)
11. Best-practices for administrationen og håndhævelse af regler for jordhåndtering og bygge- og anlægsaffald i kommunerne

Øget håndhævelse ift. bøde- og strafniveauer

12. Skærpede straffe for lovovertrædelser
13. Øget vejledning om håndhævelse og straf
14. Udbredelse af best-practices for håndhævelse i kommunerne

Den fremtidige anvendelse af jord

15. Analyse af "Jord som ressource"

Vi har valgt en proaktiv tilgang

Dialogmøde med en række af branchens parter – arrangeret sammen med Danske Regioner
Afholdt d. 20. maj 2026.

Deltagere:

- FRI: Jette Kjøge (Rambøll), Jette Karstoft (Niras), Tenna Olsson (DGE), Sandra Roost (WSP) og Jens Bischoff (COWI)
- Danske Regioner: Christian Andersen, Bente Villumsen
- Dansk Erhverv, Bestyrelsesmedlem Lars Vilhelm Andersen fra bl.a. Vognmand FAS, Kristian Østerholm, Dansk Miljø og Genbrug.
- Blue Phoenix; Jens Arre Nohr
- Norrecco / Dansk Industri Miljøsektionen; Gustav Gansted
- HCS Miljøentreprise; Miljødirektør Henrik Nielsen og Frederikke Rugaard
- Kristian Rytter, Kristian Rytter og Morten Østerlev, JJ Grus
- Vils entreprenørforretning; Søren Glintborg og Heine Vind

Fokus på 4 udvalgte punkter fra aftalen; punkter med særlig interesse for FRI

- Punkt 4: Regelændringer
- Punkt 5: Skærpede krav til prøvetagere
- Punkt 6: Vejledningsindsatsen
- Punkt 15: Jorden som ressource

Vi kommer med anbefalinger til branchen og Miljøstyrelsen indenfor få dage

Vi har valgt en proaktiv tilgang

Særligt fokus for FRI – Myndighedsforum og herunder arbejdsgruppe.

Af aftalen fremgår følgende,

”For at understøtte en ensartet praksis og bedre koordinering etableres et fast forum for dialog om jordflytning. Staten, kommunerne/KL, Danske Regioner og branchen skal her løbende drøfte udfordringer og muligheder for at styrke kontrol og håndhævelse. Forummet skal bidrage til at finde fælles løsninger, fremme erfaringsudveksling og skabe større forudsigelighed og gennemsigtighed i administrationen.”

Myndighedsforummet skal understøtte implementeringen af udvalgte dele af aftalens initiativer, bl.a. skal der drøftes bidrag til en mere ensartet og effektiv myndighedspraksis på tværs af landet.

Under myndighedsforummet nedsættes der ligeledes en arbejdsgruppe for skærpede krav til prøvetagere, som udarbejder en analyse af mulige miljøeffekter og økonomiske og administrative byrder ved forskellige løsninger, herunder bl.a. akkrediterings-, certificerings og tredjepartsmodeller.

FRI ikke med i aftaleteksten – men vi tilbød at bidrage med vores viden.....😊

Og nu er vi i gang.....

Mødeagenda

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Miljø & Produktion
J.nr. 2026 - 33924
Ref. malni
Den 19. august 2026

Mødenavn: 1. møde i myndighedsforum vedr. den politiske aftale for håndtering af jordflytning og bygge- og anlægsaffald

Dato: 31. august 2026 **Tid:** 14-16 **Indkaldt af:** Miljøstyrelsen

Formål med mødet: Dette er første møde i Myndighedsforummet. Formålet med myndighedsforummet er at fremme en fælles forståelse af regler og praksis, mulighed for at drøfte behov for eventuelle nye tiltag på området samt sikre løbende erfaringsudveksling mellem de relevante myndigheder. Forummet skal samtidig bidrage til implementeringen af aftalens initiativer, herunder give bemærkninger i forhold til de regelændringer der er udpeget i aftalen.

Deltagere:

KL: Hjalte Nordman Bie, Jesper Albér Madvig
Danske Regioner: Bente Villumsen og Christian Andersen
ARI (Dansk Industri): Nils Bukholt
FRI – Foreningen af rådgivende ingeniører: Jens Andersen Bischoff (COWI) og Jette Karstoft, FRI – Foreningen af rådgivende ingeniører, (NIRAS)
DTL – Danske Vognmænd: Søren Büchmann Petersen
DTLs specialforening Danaffalds bestyrelsesmedlem: Børge Jørgensen
MST: Nina Espegård Hassel, Thomas Bangsgaard Vestergaard, Maiken Lundstad Nielsen, Kasper Damant Kræh

Mødereferat

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Affald og Data
J.nr. 2026 - 83963
Ref. MALNI
Den 30. juli 2026

- 5) Nedsættelse af arbejdsgruppe Det blev besluttet at nedsætte arbejdsgruppen under initiativ 5. Gruppen skal analysere mulige miljøeffekter samt økonomiske og administrative byrder ved forskellige modeller for skærpede krav til prøvetagere.

Aftalt:

- Der deltager som udgangspunkt én repræsentant fra KL, Danske Regioner, ARI, DLT og FRI udpeger som udgangspunkt ét medlem hver
- Andre relevante aktører, herunder laboratorier, kan inddrages ifm. fx oplæg på arbejdsgruppemøder.
- Miljøstyrelsen indkalder til første møde.
- Første møde søges afholdt fysisk, hvis muligt allerede ultimo september.

Hvad kunne dialogen handle om?

- Standardisering af jordklassificering/kategorier for jord i henhold til Jordflytningsbekendtgørelsen: Forskellig praksis i kommuner. Klasse 0-4 -Jordplan Sjælland” og ”Kategori 1-2 og uden for kategori i Jordflytningsbekendtgørelsen
- Retningslinjer for dokumentationsprøver: Ensartethed
- Krav til jordhåndtering uden §8 eller §19-tilladelse: Mulighed for krav uden vilkår. Fx at det er beskrevet i godkendt tilsynsplan
- Sikring mod snyd med jordprøver: Hvordan kan vi undgå genbrug af prøver?
- Kommunernes pligt- og anvisningsret bibeholdes: for at sikre, at kommunerne kan anvise hvor jord flyttes hen, så jord ikke lander uhensigtsmæssige steder
- Registrering af al jordflytning også det der ikke skal anmeldes i dag
- Fokus på færdigmelding af jordmængder
- Genanvendelse af jord: Kompliceret i forhold til lovgivning – der skal være fokus på bæredygtighed og hvordan jord er en ressource
- Sikkerhedsstillelse ved jordbehandlingsanlæg: Krav om sikkerhed.
- Strategi for håndtering af jord i kommuner: Kommunerne har krav om udarbejdelse af planer for affaldshåndtering men ikke jord.
- Problemer ved bortskaffelse af forurenede jord: Profitskabende og manglende uvildighed

Fra før den Politiske aftale – og vi er godt på vej 🍌

Hvad så nu.....Ambitionsniveau vs. muligheder?

Jette Kjøge Olsen

Civilingeniør
Afdelingsleder
1101186 - Contaminated soil and Groundwater

M +45 51 61 24 06
jetk@ramboll.dk

Connect with us

Rambøll
Olof Palmes Allé 22
DK-8200 Aarhus N
<https://dk.ramboll.com>

Jette Karstoft

Afdelingschef, Ressourcer og cirkulær økonomi

Ceres Allé 3
8000 Aarhus C
Denmark
www.niras.dk

M: +45 2373 9699
T: +45 8732 3232
E: jkt@niras.dk

Jens Andersen Bischoff

Vice President
Head of Engineering, Environment
Management - Water & Environment

COWI A/S (DK)

Company Reg. no.: 44623528
Parallelvej 2
2800, Kongens Lyngby
Denmark

Phone: +45 5154 7677
Email: jebi@cowi.com

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN – RÆK ENDELIG UD TIL OS

Foreningen af
Rådgivende Ingeniører
FRI